

XXXII. évfolyam
Főszerkesztő: Dr. MARTON ERNO
 A szerkesztést és kiadást
 felvállalja: **SCHÖN DEZSŐ**
 Szerkesztőség és kiadói hivatal:
TEL-AVIV, SCHLESINGER-U. 9
 Telefon: 29-98

UJ KELET

PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

מזרח חדש
 (אוי קלט)
 שנת תש"ט - שנת 5709
 הוצאה לאור: ד"ר א. מרטון
 הוצאה לאור: דוד שן
 המערכת והתחזוקה:
 תל-אביב, רחוב שלזינגר 9

„Nem vagyunk hajlandók területi kárpótlásokra”

Shárét külügyminiszter nagy külpolitikai beszámolója

Miért fenyeget kudarcral a lausannei konferencia – Még mindig elgáncsolják a közvetlen zsidó-arab tárgyalásokat – Izrael nem csatlakozik egyik nagyhatalmi csoporthoz sem

A rendkívüli események hangulata érzet szerdán délután a nemzetgyűlés épületében. A kordont, amely csak ritka esetekben szokott forgalmi akadályt lenni a Kneszet előtti térnek, újra megvonták és a rendesnél is szigorúbban ellenőrizték az épületbe menők igazolványait. Négy órakor jelen volt valamennyi képviselő és mindenki, akinek bármilyen jogcime van arról, hogy a Kneszet büféjében vagy folyosóján tartózkodjék. Ben-Gurion kivételével az összes miniszterek elfoglalták helyeiket a büfeteleken, amikor 4 óra 2 perckor Sprinzak házelnök kalapcsúszése jelezte, hogy az ülés megkezdődik. Percek alatt megtelt az ülésterem. Sokan joggal hiányolták, hogy

ezuttal nem fekszik a képviselők asztalán a miniszteri referátum. Az következett ebből, hogy a külügyminiszter beszédét nem fogja azonnal vita követni, hanem csak a gyorsírói jegyzetek kinyomatása után kezdenek hozzá a vitához, hogy a képviselőnek a teljes nyilatkozatot álljon rendelkezésükre.

Voltaképpen még nem kezdődött meg a nemzetgyűlés ülése, amikor jelentették, hogy

„dr. Chaim Weizmann államelnök is jelen lesz az ülésen.

Az elnök valóban ott ült már a Kneszet előcsarnokában adjutánsai és Kaplan pénzügyminiszter társaságában és teázott.

hogy az UNO-alapokmány a tagként jelentkező államtól csak a békeakaratot és az alapokmányban vállalt kötelezettségek teljesítését kívánja.

Lausanneban nem akarnak békét

Mi még Bernadotte életében megkezdődött a közvetlen tapogatózások az arab államokkal és folytatott akkor is, amikor az UNO közvetítője utján sikerült három arab állammal fegyverszüneti megállapodást kötnünk. Az izraeli küldöttség Lausanneba is azzal az ösztinnyel utazott el, hogy a konferencia igazi célkitűzésének megfelelően közvetlen kapcsolatba lépjen az arab államokkal a közelkeleti béke megteremtésére. Kiderült azonban, az arab küldöttségek nem azért mennek Lausanneba, hogy békéről tárgyaljanak. A mi jószándékunk, hogy közvetlen tár-

„Nem volt könnyű feladat megbirkózni azokkal a kifogásokkal, amelyeket az UNO 1948 december 11-i ülésének határozata alapján emeltek Izrael felétele ellen.

Es nem kevésbé nehéz a biztonságunkért folyó küzdelem második fordulójára sem, amely az UNO-hoz való hűségünk jegyében folyik most Lausanneban az UNO felügyelete mellett. Az arab menekültek és Jeruzsálem kérdésében megtudtuk győzni álláspontunkról a jelenvolt államok kiküldöttjei a felvetelünkről döntő UNO közgyűlésen. Ne migy azonban Lausanneban, ahol a három nemzeti képviselőből összeállított békélítő bizottság közvetítésével folyó tárgyalások nemhogy előrehaladnának, hanem eljeseen kátyuba jutottak.

Incidenssel kezdődik

Az ülést Meridor (Cherut) képviselő napirend előtti felszólalása vezette be. Azt apnászolta, hogy a nemzetgyűlés hét. fői ülésén ígéretet kapott napirend előtti felszólalásra, amelyen

zajgyűlés tekintélyének megsértésével vállalta a házelnököt — végezetül azonban kijelentette, hogy a külpolitikai viták legáltalában egyenlő fonosságúnak tartja a biztonsági kérdések felvetésével és ezért elől beszédének megtartásától.

A kis incidens, amelyet elnök közbeavatásos is tartottak, úgy végződött, hogy Sprinzak sajnálatát fejezte ki, mert Meridor nem aza használta fel a szólójogát, amire kérte.

A külügyminiszter beszélni kezd

Ezután általános érdeklődés közepette Shárét külügyminiszter lépett az emelvényre. Shárét a maga fegyverzetével és precíz módjával egyetlen közmozdulat nélkül tartotta meg a főtűt és nagy nyugodtal felépített beszámolóját és tartózkodott a szónoki hatásvadászat minden olcsó eszközétől.

— A zsidó állam — kezdte — tizenhárom hónapos fennállása óta a Közel-keleten nagy léptekkel vágta a történelemben. Az arab államoknak Izrael elleni támadása is és az elszennvedett vereség, az araboknak a zsidó állam területéről való távozása és azonnal rá a zsidó tö-

megalítja megindulása terradalmi megválasztását jelentenek a Közelkelet számára. A zsidó állam nagy vihar keletett a világnak ebben a részében és nem szabad azt hinnünk, hogy a vihar már elcsitul. Minden békeakaratomk mellett sem tagadhatjuk, hogy messze vagyunk még a teljes békétől, jóllehet nekünk a béke erőfeszítés és gyors megvalósítása van szükségünk. A történelem azonban más helyzetet parancsol ránk és így a béke eléréséért folyó rendkívüli erőfeszítésünk folytatása mellett csak azt mondhatjuk, hogy türelemmel kell bevárnunk a fejleményeket.

Izrael a diplomácia világában

— A zsidó állam hatalmas léptekkel haladt a világ népeinek elismerése felé. Eddig 56 állam ismerte el Izraelt. Ezek közül 22-nek van diplomáciai képviselője Izraelben, egyikük nagykövetséggel, hatvan pedig követséggel vagy rendkívüli kiküldöttekkel képviselik magukat.

Izrael 15 fővárosban tart fenn képviselőket és a főkonzulátusokkal együtt ugyancsak 22 külföldi képviselőt tart fenn. Ez a diplomáciai apparátus nehéz terhet ró rá

szegény és kicsi államunkra, de különleges nemzetközi helyzetünk, kereskedelmi kapcsolataink kényszerítése és a kibuc galúját politikájára, amely köteletségünk teszi, hogy kapcsolatokat keressünk fenn azokkal az országokkal, amelyekben nagyobb zsidó tömegek élnek, olyan okok, amelyek miatt nem mondhatunk le a képviselők fennmaradásáról. A zsidó állam nem tekinthet el attól a felelősségtől, amelyet a világ minden zsidójával szemben visel, bárhol is éljen.

A zsidó állam a zsidó népért van

— Magától értetődő módon Izrael fennhatósága csak izraeli állampolgárokra vonatkozik. De mint ahogy az UNO-ban tartott első beszédünkben is elmondtuk, a zsidó állam a zsidó népért alakult, a zsidó nép akaratából és a zsidó nép megváltásáért. Ez a feladat nemcsak a zsidó állam történelmi szerepe, hanem a legfontosabb emberi feladat is, melynek súlyát csak az UNO szövegében éreztük át igazán.

Az izraeli UNO-küldöttség tagjainak, — Aba Evnenel az élükön — kifejezett elismerése után, a miniszter azzal folytatta, hogy

az UNO-tagság ebben a bonyolult és összekuszált nemzetközi helyzetben nyújt állásfoglalásra kötelező olyan kérdésekben is, amelyek nem szorosan függenek össze Izrael sorsával.

A közgyűlésnek néhány ülésén, amikor már mint egyenlő tagok voltunk je-

len, a mérlegelések és megfontolások vizsgálója elé állítottak bennünket az UNO tárgyalások feladatai. Külpolitikánk útját az UNO-ban azok az irányelvek szabják meg, amelyeket az államalakulások lefektettünk. Hűség az UNO iránt, a béke ösztinnyel akarása, teljes semlegességünk megőrzése a nagyhatalmi csoportok versengésében, a zsidó erkölcs és a cionista mozgalomnak azok a tisztá hagyományai amelyek a szabadság, az előrehaladás és a jogegyenlőség elvein nyugszanak.

Palesztina ügye szeptemberben is napirendre kerül

A továbbiakban Shárét célzott arra, hogy a palesztinai rendezés kérdése az UNO legközelebbi ülészakánának napirendjén is fog szerepelni, majd kiemelte, hogy Izrael felvétele körüli harcban annak a felismerése győzedelmeskedett.

Amerika álláspontja ellenállásra bátorítja az arabokat

— Ennél a pontnál meg kell vizsgálnunk az UNO 1948 december 11-iki határozatait, mert csak ezeken keresztül analízálhatjuk a Lausanneban felmerült kérdéseket. Az első a határozat kérdésében merült fel. Való igaz, hogy az UNO decemberi közgyűlésén az Egyesült Államok küldöttsége a területi kárpótlások elvire helyezkedett. Ha az Egyesült Államok kormánya ma is fenntartja ezt az álláspontját, akkor lényeges eszközzel támogatja az arab államok ellenállását. Mi elfogadjuk az UNO 1947 november 29-i határozatát és

most azok az arab államok, amelyek jogtalanul és az UNO-alapokmány meg sértésével mindent elkövettek, hogy ezt a rendezést megsemmisítsék, ennek a tervnek a védőívé válnak és területi kárpótlásokat kérnek Izraeltől.

Izrael katonái — mondotta emelt hangon Shárét — nem azért áldozták életüket, hogy katonai támaszpontokat és védelmi övezeteket foglaljanak el a zsidó állam biztonságának megteremtésére, hogy azután Izrael politikusi békés uton lemondjanak ezekről a területekről. A november 29-i határozatot aranybetűkkel írjuk a zsidó történelem lapjaira és nem felejtsük el azt a támogatást, mely-

ben az Egyesült Államok kormánya, a Szovjetunió és más baráti hatalmak bennünket akkor részesítettek.

De nem lehet még nem történeti tenni a történelemnek azt a szakaszát, amely 1947 november hó 29-től máig lefolyt. Nem vagyunk hajlandók területi kárpótlásokra, em vagyunk hajlandók addig fegyverszünetet kötni Szíriával, amíg a Kinerettől északra fekvő terület sáv, benne Mismár Hájárdennal, a szíriai hadsereg birtokában van.

Nem ülünk le tárgyalni addig, amíg egyetlen szíriai katona is van palesztinai területen.

A tárgyalások alapjául az ország történelmi határai szolgálnak és ez vonatkozik a keleti határvonalra is, ahol az ország határvonala a Jordán.

Mindig arab állam felállítását kértük ezen a területen, bár nem állítottuk ezt a megegyezés egyedüli feltételként. A kérdés további megbeszélések tárgyát képezheti. Hasonló az álláspontunk a Gáza-Raffiah területére is és

semmiképpen nem jöhet szóba semmilyen engedmény a Negev déli részét illetően.

A menekültek visszafogadása

Shárét ezután a menekültkérdésre tért át, amely a lausannei tárgyalások legfőbb nehézségét képezi. Emlékeztetett arra, hogy a zsidó állam hajlandó volt elfogadni a november 29-i határozat értelmében a 45 százalékot kitevő arab kisebbséget. Ez a tömeg azonban

fellázadt a zsidó állam ellen, szövetséget kötött a külső támadókkal, akiknek vezetői az ország elhagyására bujtatták fel őket, azzal az ígérettel, hogy ha majd elpusztították a jisivot, busás kárpótlást kapnak visszatérésükkor.

Közben azonban jött a nagy alijja. A légüres tér, amelyet az arabok támadása hagyott maga után, új élettel feltelt meg. Ha ide visszatérnének arab tömegek, nem ugyanazt az országot alálnák, amelyet elhagytak. Szilárd meggyőződésünk, hogy az arab menekültkérdés csak az általános békekötés jegyében oldható meg. Az UNO december 17-i határozata szerint a zsidó államnak vissza kell fogadnia a békésszándékú és visszatérni kívánó arabokat. Mi a kritériuma azonban ennek a békés szándéknak és ki tudja garantálni ennek a szándéknak az állandóságot? A határozat azt is mondotta, hogy a zsidó államnak az erre alkalmas időben kell visszafogadni a menekülteket, de ki állapítja meg, melyik az az

idő, amely erre a legalkalmasabb. Izrael, nehéz anyagi helyzete ellenére, kárpótlást fog fizetni az elhagyott földekért és ennek révén hajlandó hozzásegíteni a menekült arabokat, hogy a szomszédos arab államokban letelepedjenek. Emellett meg kell állapítani, hogy a zsidó állam igenis befogad arab menekülteket.

A népszámlálás alkalmával 92 ezer arab élt az országban, a számuk most 155 ezer.

A kormány most is hajlandó szívesen látni az ittlé arabok feleségeit és kisgyermeküket és elfogad ilyen irányú személyi kéréseket.

Nincs Izrael — Jeruzsálem nélkül

Ezután Jeruzsálem kérdésre tért át a külügyminiszter. „Nics Jeruzsálemben zsidó élet Izrael nélkül és nincs Izrael Jeruzsálem nélkül” — jelentette ki Shárét. — Ez az igazságot emberhullás, szenvedés, éhezés és legjobb fiaink feláldozása árán tanultuk meg.” Sajnálatát fejezte ki afőlött, hogy keresztény egyházak, élükön a katolikus egyházzal, illetőleg az ahhoz közelálló sajtó rágalma-zó hadjáratot folytat Izrael ellen, amely bántalmazott egyházi személyekről, megzenésítettségű kolosokról és egyéb

költőt vádakra közöl olyan híreket, amelyek politikuskokat is megérintenek. Ebben az országban egyháziok is élnek, akik igazolni tudják, hogy Izrael vallásügyi minisztériuma a keresztény egyházak kérdésében mennyire hivatásának magaslátán áll. Jeruzsálem és Izrael államnak elváratlan összefüggése mellett a kormány készségesen hajlandó a szenthelyek fölött az UNO irányítása mellett felügyeletet megengedni.

A külügyminiszter emlékeztetett arra, hogy Egyiptom megkötésével hadseregét, Szíria vonakodik a fegyverszüneti tárgyalásokat komolyan folytatni és az arab államok rádiói háborús fenyegetőzésektől hangosak.

Beszéde végén Shárét leszögezte, hogy

minden őszinte béketörekvése mellett a zsidó állam nem köthet békét minden áron. Vannak olyan áruk, amelyek nem fizethetnek meg.

De nem szűnik meg az a reményünk, hogy a zsidók békeakarata példát fog mutatni és diplomáciai képviselőink megfogják nyitni Kairóban, Damaszkuszban és Ammanban is.

A vita

A vitát Riffin (Mapam) nyitotta meg, aki hibáztatta a külügyminisztériumot, hogy a rhodosi egyezmények szövegeibe nem iktatták be a békekötés határidejét. A kormány hibát követett el akkor is, amikor a békekeresés útját az Abdallahval való tárgyalásokban domborította ki. A háromszögben élő demokratikus erők közeledését keresnek a zsidó állammal. A kormány az arab háromszögben az arab légióval szemben mutatkozó nagy elégedetlenséget nem használta ki a saját céljaira. Riffin végül élesen támadta az amerikai kísérleteket, amelyek megakadályozzák a közelkeleti békét.

Shárét és Begin szóharca a Gáza-terv körül

Begin (Chéru) azzal vádolta a kormányt, hogy még engedelmekkel teli politikai vonalához sem volt há. A kormány megszegte azt az ígéretét, hogy a menekültek kérdésének megoldására a békeszerződés megkötéséhez köti. A lausannei konferencián a zsidó közigazgatás hozzájárult, hogy a Gáza-Raffiah tengerparti zónával együtt nemcsak az ottani arab lakosságot, de az arab menekülteket is visszafogadják.

Itt beavatkozott Shárét külügyminiszter, aki kifogásolta, hogy Begin olyan kérdést érint, amelyet a parlament külső bizottsága zárt ajkú tárgyalást tart. Begin erre azt válaszolta, hogy a Gáza kérdésében a hírszolgálati irodák rendes tudósítások, adatok, amelyek a napi sajtóban megjelennek. A kormány — mondotta Begin — nem várt a békeszerződések, hanem igentis, a külügyminiszter beismerése szerint is már visszafogadják a menekülteket.

Begin ezután azt hozta fel a kormány ellen, hogy a háború folyamán a katonai intézkedéseket, politikai megfontolás alapján szabályozta és ezzel megakadályozta a végső és döntő győzelmet. — Beszédének vége rendkívül éleshangú támadás volt az angol kísérletek ellen, amelyek Transzjordánián keresztül Izrael függetlensége ellen törnek.

Liebnstein (Mapaj) vitatkozott Begin állításával és a kormány külpolitikájának támogatására szólította fel a nemzetgyűlést.

Bernstein volt ipari és kereskedelmi miniszter a palesztinai konfliktus sokrétű gazdasági hátterét taglalta. Szerinte az amerikai nyomást az tetten lehetné, hogy az amerikai zsidóság befolyása belső cionista harcok miatt lecsökken.

Frabovszki (Mapaj), Warhaftig (valóságos), Almaliach (szefárd), Meir Willner (kommunista) szólaltak fel ezután a vitában, amely a késő esti órákban ért véget.

Shárét hétfőn válaszol

Shárét külügyminiszter hétfőn válaszol a kritikákra.

— Tizenkét pontos esőkövetést mutat a hivatalos áraindex. A központi statisztikai intézet jelentése szerint a drágasági index (az 1939 augusztusi 100 pont alapján) májusban 359 pont volt, az áprilisi 371 ponttal szemben. Az index tehát 12 pont visszaesést mutat a kiskereskedelmi árnál, amit főleg a kormányzat az élelmiszereknél megindított árleszállítási akcióival lehet magyarázni. Az élelmiszereken kívül egyetlen közszükségleti cikkben sem mutatkozik lényeges változás.

HEBER TANFOLYAM

32-ik lecke

Tanfolyamunkban a deduktív módszer részesítjük előnyben, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy ha az ember úszásban van egy szónak az eredetével, könnyedén jegyzi meg magának a szóból származó összes változatokat.

Mai leckénk tárgya a vendéglő, Rituális vonatkozásban „szidi”-ről beszélünk. Az ujszöveget fiugyermek avatási ünnepét nevezik így. Helyesen סודיה (sz'uda), ami lakomát jelent, főleg olyan lakomát, amelyen nagy vendégsereg jelenik meg.

„Selesidesz”-ről is szoktunk beszélni. Helyesen שלוש סודות (sálos sz'udot), ami három lakomát jelent, vagyis a három madik szombati lakomát nevezzük így.

A szó סעד (száid) szóból származik, ami támaszt, segítséget jelent. A szótárkönyv azt mondja שיעור ללב (y'lechem l'vav enos jiszád), ami azt jelenti: a kenyér pedig támasza az ember szívének.

Az új izraeli hadseregben a jóléti tisztnek az a neve, hogy קצין סעד (kácin száid), mert ő a katonának és családjának támasza, segítője, utbagaztatója.

Jól jegyezzük meg, a szó alapja három betű: סעד számech újin, daled.

Ebből a szóból származik a סעדה (miszad), ami lakomát, például székimlát jelent. Miszad a paszulykáró is, mert

megtámasztja a kuszó növényt. Miszad a szőlőkaró is.

מסעדה (miszád) vendéglő, étterem. Ime, így vezetjük le a száid szót, míg a lakomát, székimlát, paszulykárón keresztül eljutottunk a vendéglőig.

מזון (mázon) étel, táplálék jelent. Kártisz mázon — élelmiszert jelent. A jegynek nincs külön heber neve, ezért hívják az élelmiszertjegyet kartisz-mázonnak. מרסם מזון (mázon) étel, táplálék jelent.

Ebből a szóból készült a מזון (mázon). A klasszikus irodalomban és kamrák jelentett, a modern nyelvben azonban buffét, falatozót jelent.

A miszadában (vendéglőben) adagokat adnak. Az adag neve מנה (mána).

Semmi köze ennek az égi mannához! A maná fogást is jelent, ezért „maná risoná” előtetelt jelent. מנה ראשונה (mána rasona) elsőétel jelent.

A miszadában kiszolgálják az embert. A kiszolgálónak, a pincérnek melcár a neve. מלצר (melcár)

Melcár tehát pincért jelent. A szó Daniel könyvéből származik és bizonyos vélemények is vannak, hogy ez tulajdonképpen Melcár-nak, a perzsa udvar egykori miniszterének a neve. A heber nyelvújítók minden esetre fenntartás nélkül elfogadták ezt a szót és ma héberben a pincér neve: melcár.

Két halottja van a Herzlia melletti autószerencsétlenségnek

Hétfőn délelőtt súlyos autókarambol történt a Herzlia-rakomány-állomás mellett. Az autókarambolnak, amelyet gyorshajrás idézett elő, két halálos áldozata és 17 sebesült van. A halálos áldozatok neve: Abraham Berger 17 éves fiú a tel-joszeft kibucból és egy katonatiszter, Cvi Goldmann.

A karambolhoz kapcsolatosan a következő részleteket jelentik: a 1948-as szimul polgári tehergépkocsi, amelynek kormánykerékénél Chaim Bacher ült, elindult Herzliából Ramat-Hisaron irányába. A gépkocsi 12 katonára és 7 polgári egyénre tartozkodott. Az autó meg nem engedett nagy sebességgel haladt és amikor Herzlia után a harmadik kanyarhoz érkezett, a hirtelen kanyar követésében az autó felborult és minden utasa — a gépkocsi vezető kivételével — megsebesült. Az utasok közül néhányan súlyosan megsebesültek. A sebesültek egy részét katonai kórházba szállították, míg a másik részét

a Beilinson kórházba vitték. Kórházba szállításútn két sebesült meghalt. A súlyos sebesültek neve a következő: Viktor Dubin és Ovadjá Jozsef katonák. A katonai kórházban fekszenek: Zeév Márkó, 23 éves, David Sárabi 18 éves, Meir Lusky 23 éves — szintén a katonai kórházban fekszenek. Ezek túl vannak a halálveszélyen. A Beilinson kórházba a következő sebesülteket vették fel: Menachem Bachsz Ramlehól, Sara Eisbal a nananjai oldaltáborból, Jochak Cohen a jid-mordecháj kibucból és Abraham Partos 13 éves fiú, aki a Karkurban lakott és az Alijja-Neor gondozása alatt állott.

Könnyebben megsebesültek a következők: Maier Feld, Viktor Mizrahi, Meir Ben-Kisuv, Náchum Mader, Robert Boku, Joshua Mizrahi, Chaim Zarin és Mordecháj Schechter. A lelkiismeretlen soffit a kfariszabai rendőrség letartóztatta és bíróság elé állította.

Felhívás CSR. bevándorlókhoz!

Alább következő heifali és tel-avivi címzettek részére költözködési holmi érkezett. A címzettek kéretnek, lépjenek azonnal érintkezésbe az

INTRASPED (PALESTINE) LTD.

TEL-AVIV, ROTSCCHILD Blvd. 13.

céggel, hogy a további fekbékeket megkapharíthassák

- Aglasova Serena
- Bruenner Salo
- Breznitz Maximilian
- Bressler Pinchas
- Davidovic Ant.
- Eismann Desider
- Felsenburg E.
- Feuerstein A.
- Freireich Josef
- Gelber Alexander
- Goral Josef
- Jakubovic Jakub
- Kovar Herman
- Katz Herman
- Kohn Leopold
- Kraemer Vojtech
- Klein Magda
- Klein Erwin
- Klinovsky Samuel
- Kramer Adolf
- Kalusova Klara
- Lazarovits Moris
- Laks Tibor

- Markus Josef
- Neuwitz Desider
- Nelichar Samuel
- Peri Ladislav
- Roth Samuel
- Ripka Thomas
- Salac Max
- Starkova Aranka
- Stark Herman
- Shlomovitz Alexander
- Stern Michal
- Speiser Arpad
- Szafra Jakob
- Steiner Bennó
- Steiner Walter
- Steckler Josef
- Swimmer Wolf
- Sladek Imrich
- Weiss Evzen
- Weissová Helena
- Zelmanovicová H.
- Ziegler Israel

Ezeknek ismerőseit kérjük, értesítsék a címzetteket, vagy közöljék velünk azok címét.

Mai vezércikkek

„HAAREC”:

A költségvetés

Kaplan pénzügyminiszter tegnap a parlament elé terjesztette Izrael állam első évi költségvetését. Ez a költségvetés úgy bevételeivel, mint kiadásával merőben különbözik az eddigi részleges költségvetésektől. A polgári költségvetés 37 millió fontra rug és ez a keret százzalalékos emelkedést jelent. A polgári költségvetéshez hozzájárul a hadügyi költségvetés, amelynek adatait titokban tartják, de ez a költségvetés is természetesen sok millió fontra rug. Az államháztartás kiadásait az egyetemes nemzetgazdaságnak kell fedeznie, amelynek összbevételét — a pénzügyminiszter óvatossággal becsülése szerint — évi 180—200 millió fontra rúgnak. Ebből a nemzeti jövedelemből kell fedezni jelentős részét azoknak a beruházásoknak is, amelyek 62 millió fontra irányoztak elő. Mindebből az derül ki, hogy nemzeti jövedelmünk nagyon nagy hiányt szenved, amelynek formában az államháztartás céljaira fordítják, ezek a kiadások részint az állam rendes kiadásait, másrészt a hadügyi költségvetést és az elsőrendű beruházásokat fedezik. Más szavakkal ez azt jelenti: ez egy harcoló nép népgazdasága, egy népe, amely nemcsak a külső ellenséggel áll harcban, hanem egyidejűleg harcot folytat az építés frontján is, hogy fokozza az ország-termelési erejét és tegye lehetővé sok tízezer új olé beilleszkedését az ország gazdasági vérkeringésébe.

A gondos és lelkiismeretes kritika hamar megállapítja, vajjon igazolt-e a költségvetés ilyen nagyfokú emelkedése. Az a gyanunk — és ezt a gyanut komoly bizonyítékok támasztják alá — hogy a pénzügyminiszter minden éberséggel ellátva is a költségvetés túlméretezett, egyes kiadási tételei túlzottak és sok tétel a pazarlás ismérveit viseli magán. De ez a részletes és könnyű kritikát senki sem megváltoztatni alapjában a képet. Bár mennyire is óvakodjunk a pazarlástól, akkor sem menekülhetünk meg a finanszírási kiadások nagyfokú emelésétől. Államunk az önálló ország kereteit építi ki és még mindig nem értünk ennek a folyamatnak a befejezéséhez. Az állam általános új szolgáltatásokat létesít és kibővíti az eddigi szolgáltatások kereteit. Az államnak kötelessége óriási összegeket befektetni olyan feladatokba, mint a hiteljárat, a sikun, a kórházépítés — olyan kiadásokba, amelyek a magántőke számára alig nyújtanak investíciós lehetőséget. Az államnak kötelessége közmunkákat beindítani, hogy foglalkoztassa a munkanélkülieket és tökéletesítse a forgalmi hálózatot. Ha az akarjuk, hogy Izrael állama fejlett és fejlődő állam legyen, elismerjük azt a jogát is — sőt kötelességet, hogy a nemzeti bevétel nagy részét az államkincstár csatornáin felé terelje.

„JOM JOM”:

Lausanne

A lausannei konferencia ma holnap véget ér, vagyis bizonytalan időre elnapolják. Legalább is ez a lausannei megfigyelők véleménye.

Mi egyáltalán nem bántunk azon, hogy a lausannei konferencia megszakadt. Ismét bevált az a zsidó részről hangzott alapigazság, hogy nem lehet megegyezésre jutni az arabokkal, ha valamennyien egy aszál körül ülnek.

Dr Bunche és vezérkara, aki ennek a feltevésnek helyes voltát belátta, nagyon ügyesen tető alá hozott több arab állammal folytatott fegyverszüneti tárgyalást. A békeltető bizottság azonban új utakon akart járni. A felek kibékítése és a közvetlen tárgyalások helyett elsősorban azon fáradoztak, hogy az arabokat kien-geszteljék.

A helyett, hogy tisztázták volna a tisztázásra szoruló alapvető problémákat, ki ragadták a komplexumból az arab menekültek kérdését és e kérdés számára próbáltak külön megoldást találni.

A konferencia megbukott. Mi jön ezután?

Lehetséges, hogy ez a helyzet — ez a se háború se béke állapot — még elhúzódik jóideig. Esetleg így tart ez az UNO-ülésszak befejezéséig. De az is lehetséges, hogy akadni fog egy (esetleg több) arab állam, amely rajon arra, hogy ez a helyzet kényelmetlen és ezért kísérletet tesz majd az Izraellel való kölönbke megkötésére.

Segítenek a rokonok

Alig futott be a hajónk a haifai kikötőbe és a parton máris egy párszemélyes lelkes csoport hívta fel magára a figyelmét. Ezek az én rokonaim voltak, akik elémjötték, hogy ne álljak egyedül, támogatás nélkül a bevándorlás nehéz óráiban. Ott volt Ilka néni, apám nagybátyjának az anyósa, Salamon dr., aki anyai ágon a sógorom apósának a veje és végül Jakab bácsi, egy távoli unoka-ismerősöm.

Mindnyájan sirtak az örömtől, amikor végre maguk között tudhattak. Salamon dr. azonnal egy trópusi sisakot nyomott a fejemre, mert — azt mondta: pár másodperc a napon fedetlen fevel elegendő a gyors halálhoz. Ilka néni azonban leütötte a fejemről a sisakot, mert szerinte hozzá kell edzeni a hajlat a kímához, különben leszárad. Végül is Jakab bácsi állapítja győzőt és a sisakot pár centiméterre a fejem fölött kellett az egész uton tartanom.

Ezután rokonaim vetélkedni kezdtek egymással, hogy melyiküknél lakjam. Végül is Jakab bácsi állapította meg, hogy el, mely szerint a leghelyesebb, ha Ilka néniél lakom egy albérleti szobában, mert a néninek a lakhelyéhez csak egy társbérletje van és az is nemrégiben szétűtött, úgyhogy nem tudhat tiltakozni. Ilka ugyan ellenkezett és inkább azt ajánlotta, hogy lakjam Jakab bácsiánál, mert ott van jégszekrény is, de aztán mégis a néni mellett maradtunk, mert kiderült, hogy a bácsi lakása — a jégszekrény.

Salamon dr. otthona szöbe sem került, mert elvitte a szél a napokban.

Ilka néni hazafelé ment, befizetett nekem egy gazosra, de én nem csüggedtem és megtartottam a kondícióm. A néni egyébként már terveket szőtt a jövőre vonatkozólag és megkérdezte, hogy kitanultam-e azokat a szakmákat, amelyeket ő ajánlott nekem. Pár hónappal ezelőtt ugyanis kaptam a nénitől egy levelet, amelyben megírta, hogy Izraelben most nagyon keresik a képzett újságírókat, tanuljam ezt ki, de az építész-mérnökség sem rossz. Ezzel szemben Jakab bácsi táviratilag tiltotta meg, hogy mást tanuljak ki, mint a kocsolyacsapást, mert szerinte az errei műjéggyártás mai fejlettsége mellett ez a foglalkozás lesz a jövő és még nincs egyetlen szakember sem ebben a szakmában. Salamon dr. viszont a legutóbbi levelében mindkét megoldást elvetette és azt tanácsolta, hogy a buvárságot tanuljam ki, mert a jó buvár lemerülésként 2 font 5 pilszert kap és ingyen életbiztosítást, de ha nem bírnám a magas víznyomást, akkor hozzák ki helyette egy kis autógyárat, az még nincs az országban, lehetne rá védőpatentot kapni.

Ilka néni eleinte dühös volt, hogy sem újságíró, se építész-mérnök nem vagyok, de otthon kissé megnyugodott, friss olajbogyókkal kínált meg és vázolta az elképzeléseit.

— A legelső az ivrit nyelv — mondta. — Ha tudsz ivritül, akkor már holnap van állásod, ruhád, autód, s egy szép villád a tengerparton. Ezért a megokolásból, ha egy jobb kibucba megy, de ott kikötöd, hogy te nem dolgozol, csak ivritül tanulsz egy fél évig, mert azután ugyanis otthagyd őket. Közben kérsz a Szochnutól lakást, butort, iparendélyt, fizetést és valami kis készpénzt. Tehát: ivrit, kibuc, Szochnut!

Azonnal hozzáláttam az ivrittanuláshoz és másnap reggelre már fújtam azt a szót, hogy „toda”, csak gyakran kiment a fejemből. A délelőtti folyamán viszont felkeresett Salamon dr. és gyonyosan nevetett Ilka néni gyerekes tanácsain.

— Látod Ilkán, hogy csak 6 éve van itt! — mondotta. — Nem kell ivrit! Semmi szükség rá! Látod fiam, én sem tudok ivritül egy szót sem és mégis vittem valamire...

Ezt el kellett ismernem. Salamon dr. rólmindenki tudta, hogy tíz éve párszáz nyomorult fonttal érkezett Palesztinába és ma már saját biciklijé van.

— Első a lakás! — folytatta Salamon dr. — Ha van lakás, akkor pár nap alatt meg van hozzá az ivrit nyelv... Ki kell menni vidékre és romlakásokban bújkálni egy fél évig. Aztán, ha talál az ember egy megfelelő arab romot, akkor azt rendbehozhatja, felhuzhatja a falakat, a tetőt, a padlót...

— De nekem nincs egy piaszterem sem...

— Helyes. Ezért kell közben dolgozni. Csak bízd magad rám. Be tudlak hozni, fiam, egy telavivi automata büffébe automatának. Szép fizetést kapsz, csak guggolni kell éjjel 2-től másnap délig. A fontos csak egy: nem kibucba menni. Ott tulsokat beszélnek ivritül; azt te nem érted. A Szochnutól pedig óvakodj, mert ott regisztrálnak és akkor véged van. Tehát még egyszer: lakás, csak jiddis nyelven beszélni, mert az az előkelő és automata.

Ethridge beszámol Trumannak a lausannei válságról

Roosevelt izraeli benyomásait jelentette az elnöknek — Milyen feltételeket szabnak az arab államok az Izraellel való közvetlen tárgyalásoknak?

Lausanne (STA). — A békélterítő bizottság szerdán küldte el első jelentését az UNO-hoz a lausannei tárgyalások megerősítéséről. Kiszivárgott hírek szerint a jelentés csak a megbeszélések különböző szakaszait magyarázza meg és az egyes küldöttségek által előterjesztett javaslatokat ismerteti.

Időközben valamennyi arab küldöttség elvi készségeit jelentette ki arra, hogy közvetlenül tárgyaljon Izraellel, de bizonyos feltételek mellett. Így például

Transzjordánia a tárgyaláshoz való hozzájárulása ellenében Luddót és Ramleh-t, Egyiptom a Negev déli részét, Gzát és Beér Sívát, Líbanon a nyugati Gallit, Szíria pedig a keleti Galil egyrészt és korridorát a Földközi tengerhez.

A beiruti rádió jelentése szerint Transzjordánia kormánya azzal a követeléssel akar fellépni a fegyverszüneti vegyesbizottságnál, hogy változtassák meg a Rhodosban aláírt egyezményt. A változások főként a határookra vonatkoznának.

Ammán azt vitatja ugyanis, hogy a fegyverszüneti határvonalakat „meghamisított térképek” alapján vonták meg.

Jeruzsálemi diplomáciai körökben az a hír járja, hogy Transzjordánia bizonyos területi változtatásokat indítványozott Izrael javra, ha ennek ellenében a zsidó állam hajlandó meghatározott összegű dollárral fizetni. Hír szerint Transzjordánia képviselőinek az igényei túl magasak.

Lausannei jelentés szerint az amerikaiak meg akarják szakítani a békemegbeszéléseket, mert véleményük szerint

azok teljesen reménytelenek. Tegnap délután Raymond Hayre, a békélterítő bizottság ideiglenes amerikai tagja azt indítványozta, jelentsék Trygve Lie UNO főtábornak, hogy a konferencia meghívult és javasolja a tárgyalásoknak az UNO szeptemberi közgyűlése utáni való megszaktatását. Az amerikaiak úgy látják, az arab meggyőződésre jutottak, hogy jelenlegi összetételében a békélterítő bizottság soha sem fog áthidaló megoldást találni Izrael és az arab államok között.

Genfi amerikai körök szerint az Egyesült Államok komolyan mérlegelés tárgyává tette, hogy dr. Bunchet ajánlja egyedüli békélterítőként az UNO közgyűlésének.

Newyorkban ezzel kapcsolatban úgy tudják, hogy John Foster Dulles és Philip Jessup neve is szerepel azoknak a jelölteknek a névsorában, akik közül Truman elnöknek ki kell választania Ethridge utódát a békélterítő bizottságban. A jelöltek között van még Eisenhower tábornok fivére, Milton Eisenhower, a Kansai. Kollege elnöke is. A legtöbb UNO megbízott szívesebben látná, ha dr. Bunchet neveznék ki erre a tisztségre. Bunchet azonban kijelentette, hogy nem vállalhatja ezt a megbízást.

Newyorki hírek szerint Ethridge, a békélterítő bizottság lemondott amerikai tagja, aki hazaérkezett, Webb helyettes külügyminiszterre esedékes találkozája után Truman elnöknek is be fog számolni a lausannei tárgyalásokról.

Franklin Delano Roosevelt, aki most érkezett vissza izraeli utjáról, felkeresette Truman elnököt és személyesen beszámolt neki tapasztalatairól.

A termelők szerint a magas munkabérek miatt drága a zöldség

Állami zöldségértékesítő tanács felállítását javasolják a veteményes tervszerű termelése, értékesítése és szétosztása érdekében

Röviden ismertettük tegnap a zöldségtermelők szervezete vitelében nyilatkozatát a várható bőségről a konyhakerttermékek piacán. A szervezet 600 mángangazdaságot ölel fel, amely 10.000 dunám földön termel zöldséget. A szervezet beadvánnyal fordult a kormányhoz és gyümölcsértékesítő tanács felállítását kérte, a citrusgyümölcsértékesítő tanács minőségjára, amely gondoskodik a rendezett zöldségellátásról, az ármezsgéiről, szállításról, stb. A szervezet azt ajánlotta, hogy a következő 6 hónapban vessenek be 25 ezer dunám földet zöldséggel és 3 ezer dunámot burgonyával. A számítás itt az, hogy minden fogyasztóra napi 200 gram zöldség jusson. További 100 dunám zöldségre van szükség az országba érkező minden ezer új olé számára. Ennek a tervnek a megvalósítása 1000 embernek biztosít munkát és a keretén belül kifejtendő munkabérek másfél millió fontra rúgnak, az összforgalom pedig három millió font volna. Nyolcezer dunám krumpliföld 130.000 munkanapot biztosít.

A zöldségtermelők szervezetének képviselői bejelentették, hogy készsággal állnak a kormány mellé a cena-terv megvalósításában, de egyenlő bánásmódot és segítséget kérnek.

Aznap délre Jakab bácsihoz voltam ebédre hivatalos. A bácsi figyelmesen végighajgatta a néni és Salamon dr. tanácsait, aztán kijelentette, hogy mindez felelőtlen mellébeszélés, amely a közeli végemet jelentené.

— Hallgass csak énram, fiam! — így szólt hozzám. — Negyvennyolc éve lakom az országban. Jelentkezz fiam egy bétozilimban és próbálj a konyhára bejutni. Félnapos elfoglaltság és a koszt biztosítva van. Közben katonának is jelentkezhetél kintlakással, mert a leszerelt katonák könnyebben kapnak vaságyat a Szochnutól. Lakás nem kérdés, van elég, hála Istennek. A fontos csak egy: ne kezdj el dolgozni a büffében, mert akkor nem jut ideál üzlethelyiség után nézni...

— Minek nekem üzlethelyiség?

— Semmire. Kiadod egy új bevándorlónak 20 font bérért havonta és a pénz befekteted egy vállalkozásba, amit majd én elintézek neked. Közben kitanulod magánuton a penicillinyártást, ami

A kormányzati szervek arra hajlanak, hogy a zöldségárakat a termelők által állapítsák meg, nem pedig a termelési költségek arányában.

Ez a felfogás veszélyt jelent a zöldségtermelés számára, mert a termelők nem ismerték a kormány szándékait az árak kapcsolatban és ők a piac igényeinek megfelelően termeltek zöldséget. Ugyanakkor a szervezet azt is kéri, hogy a zöldségárak megállapításával egyidejűleg a többi tenyészők árakalkulációját is vizsgálják felül. Így például vizsgálják felül a földberleti összegeket, a vízárakat, az öntözőcsövek árát, a műtrágya, a szállítás, stb. árát.

A zöldségértékesítő tanács, amelynek felállításáról a kormánynak kell gondoskodnia, a zöldségárrólással is foglalkozna, mert a főszereplő a zöldség bizonyos részét konzerválni kell. Ugyanígy tervszerűen kell irányítani a különböző zöldségfajták, mint például a paradicsom, sárgarépa, káposzta, kalarabé, cékla termesztését. Ezek a vetemények az országban lévő zöldségek 70 százalékát képezik.

A szervezet képviselői ismertették az újságírók előtt a munkabéreket is.

Uj munkás 2 fontot kap naponta, al-

most cikk a piacon. Tehát röviden: fél nap bétolimkonyha, félnap katonaskodás félnap üzlethelyiségkeresés, félnap pénzügy. Mindez nem zárja ki a kibucot sem de ott nyers a koszt. Szabadidőben ivrittel foglalkozol, nekem van egy héber arab szótáram 1-től s.ig, abból sokat tanulhatsz. Erős akaráttal mindent lehet, az életről, szegény ember szándékát szakszervezet bírja...

Az ebéd véget ért, kiköptem a grapefruit hóját, mert keserűnek találom és halám kifejezése mellett elhagyam Jakab bácsi otthonát. Utközben csak úgy zsongott az agyamban a sok ötlet, terv és elképzelés. A rokoni tanácsok életnek egészen új értelmet adtak. Már tudtam mi a teendő.

Jelenleg már menekülésben vagyok. Ilka néni állítólag tegnap óta újból a nyomomban van.

Ki volna hajlandó egy fiatallembert elbujtatni?

Kishont Ferenc.

landó munkás 2 és fél fontot, fuvaros lóval 5 fontot.

Ezek a magas munkabérek okozzák a magas zöldségárakat. A munkások 90 százaléka új olé és a munkateljesítményük nagyon kicsi. Ezek a munkások irányításra vannak utalva, tanítani kell őket és ha a Szochnut szakképzésre különböző összegeket költ, a zöldségtermelők joggal követelik, hogy ők is részesedjenek ezekből az összegekből, mert megtanítják az új olékat a zöldségtermelésre.

A szervezet képviselői szerint a közellátási miniszternek az a terve, hogy a burgonya helyett batátát (édesburgonyát) termeljenek, kudarcba fullt. Ebben az évben már nem lehet előkészíteni a megfelelő területeket és kérdés, hogy a jövő évben lehetséges lesz-e. Ami pedig a burgonyát illeti, — a termelők véleménye szerint, —

ma már bőségesen van burgonya, csak a városba való hozatala és a fogyasztóknál való szétosztása nem megy rendben.

AGY-GYÁRTÁS
ATID M. Slay & Co.
 HAIFA, SIRKIN U. 8. sz.
 Gyár: Sallib-utca 32. sz.
 Nagy választék égyekben, matracokban, diványokban - Kedvezménybevdndorlóknak

A legjobb szabású
férfi és női nadrágot
 mérték után
Szentgyörgyi (Sternheim)
URISZBŐSÁGA készíti
 T. A. Hess u. 25.

Költségvetési mazsolák

Mennyibe fog kerülni nekünk a külföldi követések és konzulátusok fenn-tartása? New York halad az élen — évi 140.000 fonttal, amely magában foglalja UNO apparátusunkat, Washington a második helyen áll 81.000 fonttal. A moszkvai képviselőink 60.000 fontba kerül. Erre számolunk, hogy Páris többre van, mint London. Legszerényebb konzulátusunk Ausztriában van — évenként mindössze 2.000 fontot kér.

A kultur. és nevelésügyi tárca költségvetése 2.100.000 font. Ebből 100.000 font az arab lakosság nevelési céljait szolgálja.

Dr. Jozsef 1.165 embert foglalkoztat a közellátásügyi minisztériumban.

Az egyes adókból 11 millió font fog befolyni. Ebben benne van a jövedelmi adó, vagyon adó, bűnyűleték stb. Ennek az összegnek az inkasszó és adminisztrációs költségei 211.000 fontra rúgnak, ami két százaléknak felel meg.

Nyolc állami kórházban 1.200 ágy áll a lakosság rendelkezésére. Egy ágy évenkénti költsége 674 fontra rúgnak.

A miniszterelnökségen két hivatal tartja a kapcsolatot a sajjal. A belső hírsajtóirodában 22 tisztviselő dolgozik, a külföldi sajtóirodában 51 tisztviselő.

A tudományos tanácsnak rendelkezésére 101.000 fontot irányít elő a költségvetés. Ebből 75 százalékot tudományos kutatóklokra fognak felhasználni.

Rádióállomások fenntartására (Kol Jisráel, Kol Jerusolaim és Sérut Hahán-dászán) a kincstár 173.570 fontot fog elkölteni.

A pénzügyminiszter növesztette apparátusát. Ez év elején 664 tisztviselő dolgozott a pénzügyminisztériumban, ez év végéig a tisztviselők száma megkétszázodik. — Összesen 1.267 tisztviselő fog dolgozni a pénzügyminisztérium szolgálatában.

Az államelnöki hivatal költségvetési tervében nincs szakasz, amely az államelnök fizetését írná elő.

Mennyi fog kapni általában egy parlamenti képviselő? A költségvetés 193.200 fontot irányít elő erre a célra (ebből 63.600 font speciális járandóságok). Átlagban tehát minden parlamenti tag körülbelül 150 fontot fog kapni havonta.

A központi statisztikai hivatal 78.200 fontot igényel. Ez az összeg magában foglalja 68 tisztviselő fizetését. Tekintettel arra, hogy eddig még semmiféle statisztikai adatokat nem tettek közzé, remélhetjük, hogy a jövőben a tulszagos számok bőségesen fognak elárasztani az országot.

A vallásügyi minisztérium 420.000 fontos költségvetésből 5000 fontot keresz-tény célokra, míg 20.000 fontot muzulmán-vallási célokra fordítanak.

Hány táviratot lehet küldeni 42.000 fontért? A külügyminisztérium minden esetre ezt az összeget állította fel költségvetésében táviratköltségek céljaira.

HIREK

5709 Szíván 19, csütörtök
1949 június 16.

— *Herzl hamvai hadihajón fogják hazaszállítani.* A napokban híre járt annak, hogy Herzl hamvait repülőgépen akarják Bécsből Izraelbe szállítani, hogy itt helyezzék örök nyugalomra. A Herzl-hamvak hazaszállításával megbízott parlamenti bizottság elnöke kijelentette, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. Ellenkezőleg, a bizottság tagjai inkább amellett vannak, hogy izraeli hadihajón szállítsák haza a Herzl-hamvakat, mert attól félnek, hogy baleset folytán helyrehozhatatlan hiba állhat elő.

— *Magyarországi olék érkeztek.* Szerdán futott be Haifára a Philippo Granni nevű olasz hajó. A hajó többek között 17 magyarországi és délafrikai olék, valamint különböző országokból származó 18 turistát és egy hazatérőt hozott.

— *Ingyenes védőoltások a hasifusz és paratifusz ellen.* Az egészségügyi minisztérium közli: Juniushban az egész ország területén folyik a lakosságnak hasifusz és paratifusz elleni beoltása. Az oltás, amelyet különleges állomásokon végeznek, ingyenes. Az oltóanyag egyébként megvan minden magánorvosnál is.

— *Felborult egy katonai autó — 2 halott, 20 sebesült.* Vasárnap délután egy Ejláta menő katonai autó felborult és utasai maga alá temette. A baleset folytán két katona szörnyehalt, huszan megsebesültek. A sebesülteket repülőgépeken az ország belsejében lévő katonai kórházakba szállították. Újabb értesülés szerint a halottak száma négyre emelkedett.

— *A legújabb olék-tábor — Dir Jászín.* Dir Jászín, a Jeruzsálem környékén lévő elhagyott arab falu szerda reggel olék-táborra változott. Az új táborban 2000 olék helyeznek el. Az új olék mezőgazdasági kiképzésben fognak részesülni. A Szochnut kft. osztálya talajjavítási munkálatokat végeztetett az utóbbi hónapokban a közösséghez tartozó keretekben és földeken és ezeket a földeket hachsaracélokra bocsátják. A tábor megnyitásával egyidejűleg 50 házat (kb. 200 szobát) bocsátottak a tábor rendelkezésére. A község egy részében a Poalé Agudát Jiszráélhez tartozó 20 család telepedett le Dir Jászínban lesz a jeruzsálemi körzet legnagyobb hachsara telepe.

— *Összetűzés munkanélküli tüntetők és rendőrök között Tel-Avivban.* Szerdán reggel munkanélküliek egy csoportja tüntetést rendezett Tel-Avivban, az Allenby utcai munkaközvetítő hivatal előtt. A közben kivonult rendőrség szétoszlásra szólította fel a tüntetőket és miután a tüntetők ennek nem tettek eleget, a rendőrök erőszakhoz folyamodtak. A tüntetők ellenállást fejtettek ki és ennek során összeütközésre került a sor, amelyből kifolyólag mindkét részről számos sebesülés történt. A rendőrség erősítést kért, azután a tüntetés több értelmi szerzőjét letartóztatták. A tüntetés ideje alatt az Allenby ut felső szakaszán a forgalom szünetelt.

— *A tel-avivi katonai repülőteret átadták a polgári repülőforgalomnak.* A Dov Hoz-ról elnevezett tel-avivi katonai repülőteret szerda délelőtt hivatalos szerződés keretében átadták a polgári repülőforgalomnak. Az ünnepségen részt vett Remez ezredes, a légi haderő főparancsnoka is, aki a hadsereg nevében a repülőteret átadta. A tel-avivi repülőterén naponta hét gép szállhat le. A repülőter a közeljövőben a belföldi forgalom rendelkezésére fog állni, néhány hónap múlva azonban kiegészítő állomása lesz a luddi nemzetközi repülőternek.

— *Autobuszjáratokat állítanak be az elhagyott arab falvakba.* A tel-avivi Dan autóbustársaság rövidesen több új járatot indít Petach Tikváról a környéken lévő elhagyott arab falvakba, ahová új olékat telepítettek le.

Irak csapatokat összpontosít a sziriai határon

Ma újra megkezdődnek a tárgyalások Izrael és Sziria között

Damaszkusz (AFP) — Nuri Szaíd pasha, iraki miniszterelnök csapatösszevonásokról rendelt el a sziriai határon, El Kaennél, amely 22 kilométernyire van van Abu Kemal határmenti helységektől. A katonai intézkedésekről szóló hírt az Al Nair című lap közli, amely szerint az első csapatok már meg is érkeztek a kijelölt helyre, amely alig néhány kilométernyire van a sziriai határtól.

Damaszkusz (—) Riley tábornok tegnap eset a sziriai külügyminiszterrel tárgyalt. Damaszkuszi politikai körök véleménye szerint a zsidó csapatok jeruzsálemi visszavonulása a fő kormányzósági palota környékén megnyitotta az utat a Sziria és Izrael közötti fegyverszüneti tárgyalások újakezdéséhez.

Riley tábornok, aki személyesen vitte Damaszkuszba ennek a lépésnek hírt, azt is közölte, hogy a zsidó csapatok a békeletöltő bizottság jeruzsálemi vezérkarának kapuja előtt felállított sorompót is leszerelték. Arra a kérdésre, hogy ezzel egyidejűleg csökkentették-e Jeruzsálem környékén állomásozó két zsidó dandár létszámát is, a tábornok azt válaszolta, hogy most folytat vizsgálatot ebben az ügyben és erre vonatkozólag jegyzőket is intézett az izraeli hatóságokhoz. Befejezésül azt mondta Riley, hogy vissza akar térni Palesztinába, mielőtt sikerül nyitni a fegyverszüneti egyezmény aláírását Izrael és Sziria között. Egyelőre azonban még több olyan vitás pont van a felek kö-

zött, amelyek az ő jelenlétét teszik szükségessé a tárgyalásokban.

A külügyminisztérium szóvivője szerdán közölte, hogy az UNO közvetítők részéről kapott értesülés szerint ma újra megindulnak a fegyverszüneti megbeszélések Izrael és Sziria között a Mismár és Mánahájim közötti semleges sávban. A találkozást az UNO csak azután állapította meg, miután mindkét fél hozzájárult dr. Bunche legutóbbi javaslatainak megtárgyalásához.

A javaslat — mint ismeretes — a határon végighúzó semleges zóna felállítására vonatkozik, amelynek létesítése tekintetében mindkét fél egymásnak ellentmondó álláspontra helyezkedett és így szakadtak meg a megbeszélések.

Két héten belül kibocsátják a földhitel-zálogleveleket

A bankjegyforgalom kihatásai a pénzpiacra

A bankjegy-reformról szóló törvény csak kis mértékben érezteti hatását az aranypiacon. A hétfői napon, nyitás után 6.150-re emelkedett a soveraigne ára, majd kisebb-nagyobb ingadozások után zárásnál 6.110 fontra esett.

A közönség általában még nem fogja fel teljes egészében a törvény lényegét és jelentőségét. Az a vélemény alakult ki, hogy a reform ne megszerre érezteti majd hatását, hanem fokozatosan, — amilyen mértékben kivonják a sterlingeket a bankjegyfedezetet szolgáló készletekből.

zálogleveleket a kincstár két héten belül bocsátja ki. Sem a szabályzat, sem a záloglevél formája még nem készült el.

Pénzügyi körök úgy tudják, hogy a legközelebbi időben kibocsátásra kerülő hét millió font értékű záloglevél csak első részletét jelenti a tranzakciónak, amely a pénzügyi év folyamán 25 millióra fog emelkedni.

Az új értékpapír kamatlába 3 százalék lesz. Az értékpapírt nem vezetik be a földszén és csak pénzügyi intézményeknek fogják eladni hosszulejűre szóló befektetésként.

A Háboker tudósítója arról értesült, hogy a földhitel-záloglevél-törvény végrehajtási utasítását 8–10 napon belül ki bocsátják. Az is valószínű, hogy az első

Szerdán délelőtt nyitáskor a tel-avivi tőzsdén az arany font árfolyama 6.300 fontra emelkedett.

GAN-TAMAR

CAFE — BAR — RESTAURANT — Manager: Lucian Fischer

JAFFA, JABELIYA, MAIN ROAD

Ideális szórakozóhely, pompás nyarikeret közepén. Minden este zenekar és tánc. Meglepetések, díjjakkal egybekötött táncversek. Fagyalt, bár és jégbehűtött italok. Belföldi és külföldi italkülönlegességek. Román és magyar konyha. Kávéház, mitifei antricot, CIORBA de BURTA Gyors buffé hideg és meleg ételekkel.

Amerika két legnagyobb bankja folyósítja a KKL 15 millios kölcsönét

Granovsky elnök érdekes beszámolója a kölcsön fellételeiről

Dr. A. Granovsky, a Keren Kájemet igazgatósági elnöke, aki most érkezett vissza Amerikából, érdekes részleteket mondott el az újságíróknak az alapítástól szerzett 15 millió dolláros kölcsönről. A kölcsönt a jeruzsálemi és nem az amerikai KKL kapta, minden kormányjótállás nélkül, tisztán üzleti alapon. A kölcsön kétharmadát a sanfranciskói Bank of America, az Egyesült Államok legnagyobb és elgmodernebb üzlethevezetősi magánpénzügyintézete, egyharmadát pedig a konzervatív Bankers Trust Company of New-York folyósítja, amely Amerika legnagyobb második bankja.

A kölcsön valóságos forradalmat csinált az amerikai pénzpiacra és megnyitotta az utat új tranzakciók számára. Ellentétben az általános amerikai szokással, hogy az ilyen érmenzerű kölcsönöket 4–6 hónapra adják, a Keren Kájemet 4 évre kapta a 15 milliót, 3,5 százalékos kamattal, ami Amerikában is alacsonynak számít. Még érdekesebb azonban, hogy a két legnagyobb és legkomolyabb

amerikai bank elegendő biztosítékot láttott a KKL jövedelmeiben. A kölcsönből 9 millió dollár erejéig az amerikai együtőakciónak a Keren Kájemetre eső részesedés szolgál biztosítékul, míg 6 millió dollárra a KKL rendes bevételeit (persely, bélyeg, aranykőnyv, uccai gyűjtések) fogadták el garanciaként.

Granovszki igazgató végül arról beszélt, hogy — egyes lapjelentésekkel ellentétben — a 15 millió dollárt nem az arabok által elhagyott földek megvásárlására fordítják, hanem a Keren Kájemet különböző szokásos akcióinak (talajjavítás, fásítás és vízellátás) finanszírozására.

— *Ben-Cur budapesti főkonzul vissza utazott állomáshelyére.* A kormány hivatalos sajtóirodája közli: Izrael budapesti főkonzulja, Smuel Ben-Cur (Péterfi), aki néhány napig az országban tartózkodott, szerdán reg elindult vissza állomáshelyére.

Az új olék figyelmébe!

Azokkal az új olékkal, akik a MACHSZANE ARUBA LAOLE BEERAVON MUGBAL

(Uj Olék Bizományi Vámraktárai kft.) raktáraiból, — akár a kurdániai, akár a tirai raktárból — kiváltották holmijukat és holmijuk költségeinek fedezésére letétet helyeztek el, — közöljük az alábbiakat:

Amennyiben nem hagyták meg minálunk pontos címüket, vagy közben címük megváltozott, — közöljük írásban alulírott céggel, Haifa, R'chov Khájját 6. (P. O. B. 1280) a következő adatokat: Jelenlegi pontos cím, a birtokukban lévő nyugta száma és pontos dátuma. Alulírott cég postautalványon megküldi az oléknak járó pelfizetéseket. Felkérjük az olék rokonait és ismerőseit, hogy e hír továbbadásával járuljanak hozzá az olék érdekében történő akcióhoz.

MACHSZANE ARUBA LAOLE BEERAVON MUGBAL.

— *Kizárták a kommunistákhoz csatlakozott kibuc tagokat.* Politikai körökben nagy felháborítást keltett az a hír, hogy Somér Hacaírhoz tartozó Zikim kibuc 27 tagja bejelentette az izraeli kommunista pártba való belépését. A hír a Kol Háam jelentette, amely szerint a Hásomer Hacaír telepein igen sok kommunista van, akik csak atkikai okokból nem csatlakoztak nyíltan a kommunista párthoz. Az esettel kapcsolatosan a Kol Háam azt jelenti, hogy a 27 kibucotagot kizárták a telepről.

— *Egy millió állami tisztviselő sztrájkol Franciaországban.* Párisból jelentik: Szerdán éjjelkor egymillió francia állami tisztviselő lépett sztrájkba. A sztrájkot figyelmeztetésül egyelőre csak 24 órára hirdették ki, de így is megbénította az ország egész állami gépezetét.

APRÓHIRDETÉSEK

LIKÁS fiatalember részére teljes állással kapható Steinbergernél, Haifa, Stanton 24.

DESIDERIU MITTELMANN Erdélyből nagyon sürgősen keresi Sosa, Fogel Szászrégenből. Címe: Tel-Aviv, Cslenov u. 39 sz.

GELBMANN ERNÖT keresem Jibiliánról, Herskovicsné, Berkovics Edit, Jeruzsálem, Reh. Amos 21.

GYERMEKKOCSI, új és használt, eladás, vétel, csere, javítás. T. A. Hasomer u. 6.

HAIFAI MEGBIZOTTUNK: Grünberger Arnold, Kioszk, Shapira u. 13. Telefon 2594.

Nyomatott az Uj Kelet nyomdájában Tel Aviv, Rechov Schlesinger 9.

Auschwitz ötödik évfordulója

A birkenai perronon

A történelem legirgalmatlanabb itélőszéke előtt

A magyar zsidóság hivatalos szervei június 20-át jelölték meg, mint a magyar zsidóság auschwitzi mártírjainak „Jahrzeit”-napját. Ezen a napon, vagy a dátumhoz közeli napok egyikén rendezik meg a Magyarországon, vagy a világ más táján élő magyar-zsidó csoportok gyásznapélyeiket, „ázkáráikat” Auschwitzban elpusztított szeretteik emlékére.

Az alábbi írás az auschwitzi élményirodalom egyik legdrámaibb és legrealisztikusabb alkotása. Az írás egy nagyvárosi újságíró, Marton István tollából származik.

...Egy temetőben korántsincs olyan temetői hangulat, mint Lengyelországban utazunk. Addig hurcolnak ide-oda, meghalni lehet. Az Isten is arra teremtette, hogy milliók sirja legyen. Harctér. Egy terepszín ország. A vonat bolond módjára kanyargott. Néha azt hittük, visszatért előbbi helyére, ahol már járt. Hova hurcolnak ezek? Mit akarnak? Miért nem adnak vizet? Egyszer kitolva valami vakvágányra, fehérre meszelt deportáló vagonokat pillantottam meg. Ugy tehát egy hetvenkötzemes koporsóban uazunk. Addig hurcolnak ide-oda, míg meghalunk szomjan. De nem szólta meg felfedezéséről senkinek. Jobb is volt, mert estefelé hihetetlen hosszú robogás után váratlanul megálltunk és a vagonajtókat nyitogatni kezdték. Nem szállhatunk ki és vizet sem adtak, de azon a méteres nyíláson, amit engedélyeztek, friss levegőt lélegezhetünk. Egy SS legény jóakaratosan közölte, hogy megérkezünk. „Ez a végállomás” — mondta. „Hálaistennek!” — tette hozzá Weisz néni. Auschwitzban voltunk. Szemben velünk egy város égett. Pár perc múlva ismét ránhúzták a tolóajtót.

A vagonban éppoly sötétség honolt, mint bennünk. Mindenki alvásra készülődött. Senkisé nem beszélt, nem volt mit. Eppen elégszer blamiroztuk magunkat, s a blamázs, még a koporsóban is blamázs mint Meredith írja. Apósom megapogatta a feje mögött a kabátja zsebet, aztán a bajuszába mormolta: „hát jó, szem benézek mindazzal, ami rám vár.” Az életét áldozta értem.

Ez volt az első nyugodt éjszaka. Kipi henve ment a sok derék ember az örök pihenőre. Ejjel egy óra körül motorberregés és reflektorok becsapódó fényei ébresztettek fel. Eszre sem vetjük, hogy a vonat elmozdul velünk az éjszaka. Este még nem volt előtünk keresztben út. A földönfekvők csak a nyakukat fordították a nyílás felé, ahol a fény jó reggelt kívánt. Az ülőknek a szeme ébredezett. De nem mozdult senki, mintha rejtekeletünk lett volna a vagon. Erezték a bajt. Visszafojtott lélegzettel figyeltünk. Felésem rám nézett, én órá. Hirtelen elhaladt az utolsó autó is. Ismét sötét lett és többé nem láttuk egymást. Nyitogatni kezdték az ajtókat: „mindenki leszáll, az összes csomagok fönnmaradnak.” Ez kivégzést jelent. Ha csomaggal kellett volna leszállunk, gétőba visznek, bizonyos. De így hová vihetjük?

Elvesztettem a fejemet. En ugrottam le először a kocsiból. Hosszu aszfaltozott perronon álltunk. A távolban reflektorok izzogtak végigvilágítani, de sikertelenül. Egyenruhás árnyékok álltak szétvetett lábakkal emitt-amott. Kezükben fordítva tartott sötétbottal. A reflektorok mögött egy hatalmas fedett teherautó állt keresztben. A gőzautó. Abban fognak ki végezni. Pánikhangulatban voltam, mindenkinek mutogattam az autót.

Egyszer csak lezuhanok a földre. Egy botot akasztottak a nyakizom és gégém közé, így rántottak le. De ügyes, gondoltam, hogy nem törte el a gégémet. Máris mellém zuhan a földre egy margittal filatalembert. Vér buggyan ki a száján. Eltörték a gégéjét. „Férfiak balról, nők jobbról sorakozni!” Lassan ment a sorakozó. Ötösével álltunk föl. Valahonnan a vagonok alól csikosruhás fejecek kerültek elő. A nők és a férfiak csoportjai között tevékenykedtek. Emberi testeiket cipelték a lépésnyi térközben szakadatlanul. Halottakat, beteget és öngyilkosokat, akik már meghaltak és öngyilkosokat, akik a vagon előtt vették be a mérget. Majdnem minden vagonnak volt halottja. A mi vagonunkban nem

volt egy sem. A mi halottaink az uton még éltek. Apósom az első sorban állt, előre tessékelték a többiek, hogy szükség esetén ő legyen a szószólójuk. En a második sorban álltam, de időnként elfutottam hírekért. Mézet ittam és zsírt szomjúságomban, hiszen vizet milliókért sem kaphattam volna. Cigaretta kaptam, amennyi csak belém fért, most már kitorp a gavalléria azokból is, akik a vagonban a gazdálkodási terveket kovácsolták.

Mindenki érezte a halál hűvös lehelletét a fejünk fölött. Elterjedt a hír, hogy az autó mögött az életet, halottakat egymásra dobálják a fegyencruhásk és már egész domb emelkedett a testükből. Az égő város, amelyet este láttunk a vonatból, itt lángolt a közelben. Még nem tudtuk, hogy a krematoriumok tövében állunk. Az angol rádió elfelejtette beszámolni a német tüzekről. Jól tette. Győngédségből beszélt csak a legelső repülőgépekről, győzelmekről és kudarokokról a magyarországi zsidóknak. Mi lett volna, ha tudjuk, hogy a gázkamra leselkedik ránk?

A birkenai perronon álltunk, a történelem legirgalmatlanabb, legvéresebb itélőszéke előtt, de sejtelmünk sem volt róla. Milliókat itéltek itt halálra és soha senkit föl nem mentettek. A rettenetes bíró, az a karcu tiszt, aki enyhén mosolygva, rendkívül türellemmel várja, míg mindenki lekászálódik a vagonokból, már készül az ítékezésre. Eddig legalább négy millió embert küldött a halálba kezefeje nek könnyed mozdulataival. Jobbra és balra intett, a hasa fölött tartott kezével. Nem a hüvelykujját fordította lefelé, nem volt ő Cézár, bár tíz Cézárnál is többet őlt és plagizátor sem volt, mert ilyenre nem volt még példa, hanem a mutatoujjával hirdette ki verdiktjét. Akit balra küldött, egy órán belül meghalt, a többi éhezéssel, kényszermunkával és kegyetlenkedésekkel súlyosbított halálra ítélte. Ilyen halkán, előzőkenyen, szinte kellemesen, mint ez a tiszt, még nem örlöngött senki ezen a világon.

Az éjföldi cirkusz megkezdődött. A tiszt odaállt a nők csoportja elé és intgetett. Megindultak előttem hosszú sorban ismerőseim a sir felé, mint Madách tragédiájában. Ha valaki rohanni kezdett volna bennünket, hogy rohanjunk meg azt a pár nyomorult SS-katonát és öljük meg őket, rá sem hederített volna senki. A magyarországi zsidók tekintélytisztelete még a határokon túl sem ismeri határt. Csöndben, zugolódás nélkül néztük, hogyan küldik az emberek szeretőjét, gyereket, anyját, egy ismeretlen sötét utra, nélkülünk. Végigmorajlott a hír fölöttünk, hogy csak a szép nőket válogatják ki, a többi nem kell nekik. Apósom látta, amikor a feleségemet is felre állították. Ó! A mieinkkel is a katonákat akarják szórakoztatni, mint a szlovákiai nőkkel! Pillanatok alatt beletörtöttem. Ha ez az ára annak, hogy megmeneküljön.

Fehér Dezsőné jelent meg előttem (eljes reflektorfényben, kiegyenesedve, két karját rázva a levegőben, ahogy sikoltott: ne szakítsanak el a gyermekeimről. Egy SS-legény taszított rajta az oldalán, s ekkor, mintha kátyuból mozdították volna ki, megindult az uton, amely hirtelen elsötétült egy drótkerítés és egy fehér épület között, ahol örökre eltűnt a szemem elől. Apósom azért szerettem volna megnyugtató: az orvosokat kiválogatják, — mondta neki, de őt a maga sorsa nem érdekelte. „Lilinek jobb lesz?... kérdezte. Nem gondolt arra, amire én gondoltam piszkos fantáziámmal. Sebástyan Dezső iskolagazgató állt mellette az első sor szélén, jellegzetes szikár tartásával. Látom, elővesz a zsebéből egy kis skatulyát, amelyben kicsi fiolák vannak, s a fiolák tartalmát kiüríti a szájába. Hirtelen én is kedvet kaptam egy kis méregre: „Kedves igazgató ur, nem volna még egy kicsi a zsebében abból a dologból? — kérdeztem bizalommal. „Nincs több kérem” — felelte udvariasan és előbb feleszes tartásába helyezkedett. Pár pillanat múlva összerogyott, mint egy üres zsák. Apósom, aki orvos volt, meg sem moccant. Ezen a helyen az SS-orvos hódér és a deportált orvosáldozat egyaránt a halált szolgálta, nemhogy ellene tett volna valamit.

Azt hiszem két SS-katonára jelenléte elegendő volt ahhoz, hogy egy égő színházból ötezer ember sérteletlenül vonuljon ki a levegőre. Mert Birkenauban láttam, mi az a terrorizált pánik, amikor senki sem meri azt tenni, amire eszevesztett gondolatai biztatják, csak a szeme dülled ki és a száját tátogatja.

A tiszt apósom elé lépett, kedvesen rá mosolygott a hetvenhárom éves öregurra és barátságosan megérintette a vállát: erre tessék. Apósom megindult utolsó útjára, s tekintetével, amíg csak lehetett, a lányát kereste. A tiszt a többieknek csak intett.

Ami ezután történt velem, már nem érdekes. Háborús férfikaland. Végigéltem egy ókori, vagy középkori kalandot az el-

lenség fogságában. Annyit mondhatok, nem lehet normális aggyal és egészséges lélekkel kibírni a fogságot. Azt hiszem, ahhoz a türelemhez, ami a szabadság kíváráshoz szükséges, egy kis elmebaj, vagy melankólia nélkülözhetetlen. Minden veszteség szomorúságot von maga után, de a szabadság elvesztése súlyos melankóliával jár. En egész légeréletem alatt buskomor voltam, különben nekiszaladtam volna az elektromos drótnak, vagy agyonlötvettem volna magam az őrszemmel. Akkor a többiek azt mondták volna rám: örült.

Pár vonással lerajzolhatom légerbeli önarcképeimet, amelyre valamilyen többé-kevésbé hasonlítottunk. Így: egy csontváz, kezében lapát, ruhája szögcsőr, érintése életveszélyes.

Gréda József auschwitzi verseiből

A kedvesem haját levágták

A kedvesem haját levágták,
De nekem nem volt még soha
Oly kedves e fej, mint most, hogy
Szürke, mint testen a ruha.

Csak sose bánja.
Egyre látom kis keskeny arcát: glóriás
S a glória fényében minden hajszál
Ugyis óriás.

Levél fényképpel

Írom, csak elnyögöm, sírom
Egy koszos cemenpapíron.
Nyolc milliméter az irón,
De bírja.
En is kibirom.

Nincs tükröm, csak ablakom
Koszos üvegét faggatom.
S ha visszabámul rám vakon,
Nem baj.
Jobb, ha nem látom.

Mi is látnék? Szürös arcot
S benne dult szemet, mely nem látja
Az ürt és orrot,
Melynek épen nedve hullt.

Már sohasem üzensz? Nincs kivel?
Kicsiny kezéd mit mivel,
Mig én itt vasak élvelem küszködöm
S a főlész kiver.

Drága, éjjel láttam magamat:
Álltam az ablakom alatt.
Fent álltam régi, másik én
S lent újmagam: — Szegény, —
Mondtam — milyen koszos,
talán tetves,
Drága, kedves.
Álltam az ablakom alatt
S nem engedtem be magamat.

ÖT ÉV...

Irta: Jungreis Elza

Az ünneptelen kétezer év után ez az ünnepek esztendeje. A szabadságot ünnepeljük a függetlenséget, győzelmeinket harctereken, diplomáciai és politikai sikon. Zászlókat szentelünk és emlékműveket avatunk, ültetünk erdőt a hősöknek és osztunk nekik kitüntetések. Parlamentet nyitunk és követéseket, megbízóleveleket veszünk át, kereskedelmi szerződéseket tanulmányozunk és nagy-szerű nemzetgazdasági terveket.

De legparádásabb ünnepeink a te-metőkben kezdődnek, fényárban uszó templomainkban öt égnék a lélekmécsek sápadt lángjai.

Disszemplére induló katonai parancsnokok elnémetelt bajtársaikhoz intézik először a szót, a legszebb babérkoszorukat a judeai hegyek sziklásaira viszik, és a leghálásabb imádságot Kfar Ecion romjain mondják el. Emlékkönyppel adóznak a varsói gettó felkelőinek és külön „Jiszkor”-t szerkesztettek az egyetemes zsidóság mártírjainak.

Az évfordulókon és dátumokon kívül, melyeket a nemzeti kegyelet tart számon, vannak dátumok és évfordulók, melyek egy kisebb csoportot érintenek, esemé-nyek, melyek a maguk tragikus részletes ségében a nép „hat millió” dossziéjába nem férnek bele.

Egy kis csoport az, vagy az egyén az, aki egy ilyen dátum előtt megáll, akinek lelke a hosszú zarándokútat megjárja, lepergett esztendőkon és eseményeken át.

Ahogy komoran, súlyosan tompán, fel hangzanak bennem a szavak „öt év” — úgy érzem, mintha valahonnan messziről magasról, egy szigorú és kemény bíró ajkáról hangzottak volna el. Mintha rám mérte volna az öt évet, mint egy ítéletet. Öt évet, ami le kell ülnöm, idők, viharok porkolábainak kiszolgáltatvt. „öt év” —

hangzik, zordan és feddön a bírói emelvényről, nem lehet csak úgy büntetlenül élni és zsidónak lenni, 1944-ben Magyarországon...

Még az emlékezésnek is szárnyon kell repülnie, hogy végigfuthassa a pusztulásnak és romlásnak gyorsiramu útját, mely a magyar zsidóság tragédiájához vezetett. Szinte pillanatok alatt vált semmivé ren dezettégünk, biztonságunk, életünk. Mintha árvíz mosta volna el, vagy lavina zuzta volna szét. Egy pillanat alatt vesztettük el nevünket, polgári foglalkozásunkat, családtag és embervölgyünk. Egy pillanat alatt lettünk jogfosztottak, védtelenek, kiszolgáltatottak. Számok, melyek het egyik vagy másik csoportba beoszt-hattak. A hatmillióba, melyet a kemen-céf felé irányítottak, vagy az ezerhétzá-zasba, melyet Bergen-Belsenbe...

Abból az országból, melyekből ezekre a végzetes utakra elindultunk, csak két képmaradt. A Sip-utca 12 Budapes-ten és a rákosrendezői pályaudvar. (A gyerekkorom, ifjúságom, otthonom és családom külön élnek bennem, mintha más-hol, egy más életben szerepeltek volna.) A Sip-utca 12, a Zsidó Tanácsal, kétség-beesett és felzaklatott megeivel, árja-papiros chalucaival, „Információs Iroda” címen szereplő titkos cionista találkozó-helyével, és mindenünnen befutó borzalmas jelentéseivel. Vidéken folyt az el-szállítások, és rövid kis hírek érkeztek arról, hogy az „néhány helyen kiméletlen körülmények között” történt. Bémult szívvel olvastam az óvatos mondatokat, és nem mertem végiggondolni, mi jelentenek ezek a szavak a szüleim és testvé-reim részére, akiket kiméletlenül szállí-toztak.

Rákosmező azért maradt úgy meg az emlékezetemben, mert ott csapták rám a

vagontól és zártak halott szívvél és kicserélt lélekkel a mozgó koporsóba...

Buvárok, sztraatoszférarepülők és földi vagonokkal kísérletező tanuskodóknak arról, hogy az élete, azért tovább lehet vinni, ha a megszokott levegőtől erősen különbözöben is kell tartózkodni.

Az ember kicsit fészkelődik az új szűk keretek között, de márcsolnapra elfelejti széles, megszokott mozgulatait, nyugtózkodásait, normális lélegzetvételt és éveken át beidegződött modorát.

Vagonszabályok lépnek életbe, lágertrvények kormányozzák, barakerkölcs köz és egy egészen új társadalmi rendszerhez alkalmazkodik. Problémái is a megváltozott körülményekhez igazodnak és más formát öl a kenyérharc, pozícióért való törtetés és a szerelem... A város és utcanevek kihullanak belőle, csak a G-barakot tartja számon és a C iránt érdeklődik. A nagy szociális igazságtalanságok nem bántják, csak ebédosztásnál remeg a felindulástól, mert az osztó nem volt hivatásának magaslatán és hozzátartozóinak mélyebben súlyosította a repandéba a kanalat.

Megrendülten járja körül a Sonderlagerudvart egy fiatal leány holttestét kísérő gyászmenettel, kicsit segített is varrni a mosatlan fehér vásznakot, melyek vallásos és irtalmas asszonyok bugyoláltak és nem is gondolt rá, hogy fehér vásznak nélkül, gyászmenet nélkül a legdrágábbjait tüntetik el a földről...

Peregnék, peregnék a képek. Mint a póznák és a fák bukkannak fel és tűnnek el, ahogy az öt éves évfordulón lelkem a nagy zarándokutat bejárja.

Unneptelen kétezer év után ez az ünnepek esztendeje. Az ünnepeket megüli, az évfordulókat számon tartja a nemzeti kegyelet, de vannak dátumok és események, melyek a maguk tragikus részleteségében, a nép hatmillióss dossziéjába nem férnek bele.

Csak egy kis csoport az, amelyiknek egy ilyen dátum mellett meg kell állni és emlékezni... emlékezni...

Az új olék figyelmebe!

Azokkal az új olékkal, akik a
MACHSZANE ARUBA LAOLE
BEERAVON MUGBAL

(Uj Olék Bizományi Vámraktárai Kft.) raktáraiból, — akár a kurdániai, akár a tirai raktárból — kiváltották holmijukat és holmijuk költségeinek fedezésére letétet helyeztek el, — közöljük az alábbiakat:

Amennyiben nem hagyták meg minálunk pontos címüket, vagy közben címük megváltozott, — közöljük írásban alulírott céggel, Haifa, R'chov Khájját 6. (P. O. B. 1280) a következő adatokat: Jelenlegi pontos cím, a birtokukban levő nyugja száma és pontos dátuma. Alulírott cég postautalványon megküldi az oléknak járó visszafizetéseket. Felkérjük az olék rokonait és ismerőseit, hogy e hír továbbadásával járuljanak hozzá az olék érdekében történő akcióhoz.

MACHSZANE ARUBA LAOLE
BEERAVON MUGBAL.

CSAK

**FLEISCHER
CIMFESTŐ**

**CÉGTÁBLABETŰK
FÉNYREKLÁMOK**

TEL-AVIV

Maze-u. 4

Allenby sarok

(azelőtt Bécs)

Szép, izléses
BUTOROK

T. A. ALLENBY RD. 16.

ZENEÉLET

Klemperer tragédiája

Szindarabokban gyakran fordul elő, hogy egy alak feltűnik a háttérben, olykor csak rövid pillanatokra, alig hogy korvonalait vehetők ki a mégis izgalmas feszültséget váltó nézőkből. Ilyen kísérletszerű látomásként jelent meg a német és európai zeneélet egykori kimagasló személyisége Klemperer Ottó karmester a Filharmonikusok mulhetei tel-avivi hangversenyén — a nézőtérén. Neve nem szerepelt egy másoron sem és mégis az egész zenekedvelő társadalomban izgalmat kellett e rópké jelenése is.

Ebben a rovaiban ugyan inkább a zenei eseményekről számolunk be, nem pedig nemszereplő művészek ténykedéséről. De Klemperer életről igen tanulságos regényt is lehetne írni. A világhírű berlini belgyógyász, professzor fiáról, kit regényes hajlamok még serdülőlelen korában a katolikus vallás miszticizmusához kergettek. Nem volt olyan nap attól kezdve, hogy egy misét elmulasztott volna. Közben főzeneigazgató lett, harcos és ellentmondás nem tűrő parancsnok, legutóbb a berlini Kroll-Oper és a Filharmonikusok élén.

1933-ban a mindenható direktor próbára sietett a színházba. A bejáratnál a porás állta utját. „Ne lépjén be Klemperer ur! El lett bocsátva!”

Igy, a náci nemes egyszerűségével rugták ki állásából. Addig nemigen jutott eszébe s nem is igen törődött vele, hogy zsidó származású. De ez a kis jelent az örök határára södorta. Hosszu évekig nem volt képes kiheverni. Amerikába szerződött, de nem találta helyét. „Tulhidge a közönség”, — panaszkodott nekem annak idején, mikor vendégszereplésre Európába látogatott el. De már Európában is a pusztulás hideg szele csapta meg. Mindenütt idegenül, hontalanul érezte hát magát.

Háboru után sietett vissza Európába. A budapesti állami operaház mint első karmestert szerződött vele s jelenleg is ezt a tisztséget tölti be. Mikor Izráelből felkereste valaki, keserűen panaszkodott el tte, hogy ide nem hívják meg vezényelni. Nosztalgiaja majdnem oly drámai méreteket ölhetett, mint egykor a német katolicizmus iránt.

Most Jeruzsálemben élő rokonai jönné néhány napra meglátogatni. Azt hiszem, ez csak ürügy volt. Súlyos betegségekkel megviselve, féldolali arcébenullással aligha csak azért jette meg ily rövid időre a hosszú utat. Megkísérelte meggyőzni az itteni vezető köröket, hogy igazságtalanságot követnek el vele szemben. Drámai jelenetekről számolnak be egyik miniszterünkkel folytatott találkozásánál. ből a fültanuk. Mások előt sem volt képes leplezni csalódását, hogy itt nem fogadják be. Szinte megrázott engem is beszélgetésünk alatt nyugtalansága és meghasonlottsága. A világhírű művész és nagy koncepciójú ember ma csaknem idegromcs, noha szellemi éleslátása teljes

birtokában van. „Föld kidobja testét, ég kizárja lelkét” — mondaná róla Arany János.

Arnold Schönberg, a modern német zene egyik apostola bátrabb volt nála: 1933-ban Párisban nagy ünnepek közepeit tért vissza a zsidó hitre, melyet rövid időre elhagyott. Mennyi szenvedés, hályálhatta volna meg magát Klemperer Ottó, ha ereje lenne példáját követni.

De hogy zeneéletünk eseményeire térjek át: Jennie Tourel, a kiváló énekesnő számos hangversenyén buvólte el hallgatóit. A művészet közvetlen varázsával, az előadás sokszínű, eleven bensőségével érte el ezt a hatást, nempedig holmi hangalkotókat mutatványokkal. Mult szombaton bucsuzott el tőlünk Zongorán a kiönm Frank Pelleg kísérte.

A Filharmonikusok ez évadnak utolsó, 11-ik bérleti másorán a rokonszenves Izler Solomon igen impulzív és lendületes vezénylete alatt végre egy újdonság is került bemutatásra. Közönségünk a zenekar cukrovizén és szárított konzerveken szeretné tartani. Kevesebb a próba, kevesebb a tanulmány is, ha új művek helyett a régiakat ismételtetik, s a rizikó is kisebb. Paul Hindemith „Filharmoniai versenye” a nagy modern német zeneszerzőnek alkalmi műve ugyan, de nem kevésbé kiváló munka. 1932-ben írta a berlini filharmonikusok jubileumára. A zenekar tagjai valóban ünnepezhettek, annyi remek alkalmat nyújtott minden hangszeresopornak, hogy tudását csillogtathassa. Népies témáját hat változatban dolgozza fel pompás ötletekkel, olykor kissé lanyar, de mindenkor szellemes mozdorban, mely meglepő rokonságot árul el Sergej Prokofieff akkori „objektív” s egyben szarkasztikus stílusával. A zenekar kitünően játszott. Ezen a hangversenyen mutatkozott be a varsói Chopin-versenyek egykori díjnyertese, Alexander Uninsky Chopin e-moll versenyevel. Valóban remek zongorista, ki férfias határozottsággal és igen plasztikus kifejezőerővel, minden megszokott konvenciótól mentes felfogásban dolgozta ki e művet. önálló hangversenye után részletesebben méltajuk művészetét. Rendkívül nagy sikert aratott.

A mi fiataljaink közül Abraham Sierniklar adott az Ohel Sim termében zongora-hangversenyt. Mult év óta jelenté. Kény fejt dös: mutat jótéka. Két saját művét is másorra tűzte éspedig egy már ismerj szívet és ujonnan bemutatott szonátáját. Erdekes, mily merőben tükörképe a zeneszerző a zongoristának. Előbbi minőségében legothonosabban a színt virtuóz, brilirozó formákban mozog, míg mint zongorista az álmodozó, kissé érzélgős hangulatokban éli ki magát. A tehetséges fiatal művészt nagyszámu hallgatóság tapsolta.

Pataki László.

10 font jutalmat kapsz pénzben

mindenk, aki egy feltűnően elegáns, örekeszes férfi nyolcpéztárcát, vagy egy üveg legfinomabb minőségű kölnivizet rendel tőlünk és egyidejuleg beküldi az itt látható számtani feladat helyes megfejtését.

HOGYAN KELL MEGOLDANI EZT A FELADVÁNYT?

A négyzet 9 kockájába úgy kell beírni a számokat 1 és 9 között, hogy az összeadás eredménye minden lehetséges irányban (vízszintesen, függőlegesen és ferdén keresztben) 15 legyen. A számok sorrendje tetszés szerinti. A 15-ös összegnek annyiszor kell kijönni, ahányszor lehetséges.

A RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI:

1. A megfejtéssel és a rendeléssel együtt küldendő egy postautalvány (Postal order) 880 milről a rendelésért, azonkívül 120 mil portóra és a csomagolási költségére (összesen tehát 1 font), valamint a résztvevő pontos címével egy boríték (15 miles bélyeggel ellátva). A rendelés beérkezése után azonnal megtörténik a szállítás. Kérjük, fizetéseken ne küldjön senki levélbélyegeket.
2. A megfejtéseket és a rendeléseket 1949 június 23-ig kell beküldeni. A helyes megfejtést a nyertesek névjegyzékével 1949 július 1-én minden résztvevőnek elküldjük. A jutalmakat azoknak, akik a helyes megfejtést beküldték, ugyanazon a napon posta útján elküldjük.
3. A jutalom kifizetése semmiféle sorsolással nincs összefüggésben. Mindenki megkapja a főtírt jutalmat, aki a helyes megfejtést beküldi.
4. A feladvány helyes megfejtését dr. A. Ephraim ügyvédi irodájában, Tel Avivban letétbe helyeztük.

A megfejtéseket és a rendeléseket, akár magyar nyelven is, a következő címre kell küldeni:

„RIKUS” Co. TEL AVIV, Jaffa-Telaviv-ut 35. szám.

Hivatalos idő 9—1ig és 3—6ig.

Megfejtéseket június 23-án este 7 óráig veszünk át irodánkban. Leveleket legkésőbb június 23-án a postán fel kell adni.

Az illetékes minisztérium külön engedélye alapján gyártunk és

a termelőtől közvetlenül a fogyasztónak eladunk

minden méretben

ferfi khaki nadrágokat

Hétén, 1949. június 20-án kezdődik az árusítás

'LOUVRE' Ltd.

T. A. Montefiore u. 20

Ára 11.

BEVÁNDORLÓK

Magyarországból és Jugoszláviából Jeruzsálemben

akik költözökési holmit várnak — liftben vagy kádákban, forduljanak

ORIENT SHIPPING AGENCY Ltd.

jól és régén ismert céghez, Jerusalem, Storrs Avenue 4. T. 3004 Szakszerű és jutányos kiszolgálás!

Cena árok — nagy választék

DROR

TEXTILÁRUHÁZBAN

TEL-AVIV, — WOLFSON U. 22.

Francia mintás selyem 90 cm — 675

Mintás kartonok 70 cm — 230

Vége a betöréseknek!

Az utóbbi időben előfordult sok betöréses lopásnak az az oka, hogy az ajtókat hiányosan védik. A NABOB-PATENT segítségével minden közönséges ajtózárr néhány perc alatt hatásos biztonsági zárrá alakítható át, az ajtó megváltoztatása nélkül. A felülmulhatatlan NABOB minden vaskereskedésben és lakatosnál kapható. NABOB-bal jobban alszik.

Női szabászati tanfolyam

elsajátíthatja különféle ruhák, blúzok, szoknyák, kabát és kosztümök szabásmódját a legmodernebb szabásmódtéma szerint

Ziszovics, T. A. Lessing-u. 14.

Ugyanott férfi szabászati tanfolyam

Uj és használt butorok, szakszerű polírozását vállaljuk, — házánál is.

FARKAS ÉS FRIEDMANN

Tel-Aviv, Zevulun 35.

Figyelem, bevándorlók!

A legolcsóbb áron szekrények, asztalok, székek, búffék és mindénféle butorok kaphatók.

MAYER-nél, Rehite-Geva

Geva-ut, az Egged állomásnál,

NATANJA

MÁJUS 15-ikén

ujonnan átszervezve megnyílt

TIBERIÁSON a

CAFE-RESTAURANT AVIV

MAGYAR KONYHA

Tulajdonos: Engel József

Rhiv. Hagall